

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

"תפארת רפאל" עוסרת שרה

ליטוט רב רפאל זצוק"ל בן פנחס זצוק"ל ליטוט מל שרה זצוק"ל בת דינה זצוק"ל

פְּרָשֶׁת: מִקֵּץ

עֲלוֹן מִס': 1,830 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

נתאזר בענווה!

מצרים העתיקה שטופה הייתה בעבודת אלילים, עבדה לשמש וליאור, לכבש ולחתול. נהתה אחרי חרטומים ומכשפים, איצטגונינים ובעלי אוב. לכמרים היה מעמד על, פרנסתם מחצר המלכות והם יועצים רשמיים למלך, לפרעה. באותו בוקר הוזעקו לחצר המלך, שמעו מפיו חלום כפול. ניסו לפתרו, זה בכה וזה בכה, ולא נכנסו הדברים בליבו. לבסוף נזכר שר המשקים בנער עברי הנמק בבור כלאו, קורבן עלילת שווא. מיד שולחים ומריצים את יוסף, מגלחים את שערתו ומחליפים את בגדיו, והנה ניצב הוא בארמון המלוכה, עיני כל נשואות אליו. ופרעה, המלך האדיר, שואלו במו פיו: האמת היא שאתה החכם מכל? "ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר: תשמע חלום לפתור אתו!" **ומה התשובה**, מה עונה יוסף: מילה אחת: **"בלעדי"**. פירש רש"י: אין החכמה משלי! והספורנו פירש: אין זו אמת שאני היחיד היודע לפתור. אין בליבי ספק שיש פותרים בלעדי!

למה עשה כן, מדוע הצטנע? הרי זה עתה שהה בבור הכלא, וגם עתה טרם קיבל חנינה. ובמקום שיאחז בהזדמנות הפז שנקרתה לפניו ויגדיל את תלותו של פרעה בו, יאשר כי מומחה הוא מאין כמוהו בפתרון חלומות, הגדול מכולם - מצהיר הוא שאין החוכמה שלו, ויש בלתו... מדוע עשה כן? **הוא עשה כן, כי יהודי הוא**. וזו בדיוק הנקודה המפרידה בין היהודי והגוי. ישראל נמשלו ללבנה, שאין לה אור עצמי, שהיא מקבלת מאור השמש. יהודי יודע שהבורא חונן אותו בכל דבר. העושר והכבוד מלפניו, והחוכמה שלו היא. החיים והבריאות, האושר והנחת. **אברהם אבינו**, שמסר נפשו על אמונתו, שעמד בעשרה נסיונות, שהיה נביא, עשיר ונכבד. ומה אמר: **"ואנכי עפר ואפר"**. כשלעצמי - מאומה.

"בלעדי". **משה ואהרן**, שני ענקי האומה, תאומי צביה, נצח והוד. ומה אמרו: **"ונחננו מה"**. **דוד המלך**, נעים זמירות ישראל, רגל רביעית במרכבה - **"ואנכי תולעת ולא איש"**, **"כי ממך הכל ומידך נתנו לך"**. אבל פרעה ונבוכדנצר, וחירם מלך צור, עלתה להם גדולתם לראשם. עשו עצמם אלוהות, הכריזו על עצמם כאלילים חיים! אלכסנדר מוקדון הורה לפסל דמותו כשהוא מחזיק בידו את כדור הארץ. זה גויי כל כך, נוכרי כל כך - וכזוב כל כך! "אותו האיש", משיח הכזב של הנוצרים, למד להטוטי כשפים באלכסנדריה של מצרים והצליח להבריח משם סממני כישוף. שב לארץ ישראל, והציג עצמו כבעל כוחות פלאיים. היו כמה שנתפתו ונפלו ברשתו. אבל לא נחה דעתו עד שהכריז על עצמו כאלוה, ובכך הוכיח כמה רחוק היה מן היהדות! כמה קרוב היה בדעותיו לשגינותו של פרעה שהיה רץ באשמורת הבוקר אל הנילוס בחשאי להתפנות, כי סיפר לכל שהוא אלוה, ואין לו צרכי אנוש... או חירם מלך צור, שבשגיונו ברא לעצמו רקיע של צעצוע, ובו מזרקות השופעות "גשם", וכדורים מתנגשים המשמיעים "רעמים", וישב שם "במרום", משחק את האליל... כה מגוחכים היו, כה נלעגים!

מה רב המרחק בינם ליהדות הנאצלת! ליעקב אבינו בחיר האבות, "דמות אדם שבמרכבה", האומר בשפל רוח: **"קטנתי"**! המצווה שיעלוהו מיד לארץ ישראל ולא יקברוהו במצרים אפילו לפי שעה, כדי שלא יעשוהו בעל כורחו, לאחר פטירתו, לעבודה זרה! ממש רבינו אבי הנביאים, מבחר המין האנושי, שהיה העניו מכל אדם, והתחנן "שִׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח" - הכל ראויים יותר ממני לנבואה - ובמותו לא ידע איש את קבורתו כדי שלא יעשוהו לאלוה!

והתורה נצחית היא, ולקחיה שייכים לכל אחד ואחד. יבחן כל אדם את עצמו באיזה צד של המתרס הוא עומד: של יוסף - או של פרעה. האם אומר הוא "בלעדי", "קטונתי", כל מה שיש לי - מתנת חנם הוא, בחסד ולא בזכות. ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך, כי לא מגיע לנו מאומה. וגדולים חסדיך, נפלאים מעשיך, ונחננו מה". או נחשוב שהכל מגיע לנו, ואנו ואין בלתו. מגיע עוד ועוד, מגיע בשני העולמות, "ככלבים דצווחין: הב, הב!"... "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שבשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני" (חולין פט). **נתאזר בענווה, ונוכה לטובה רוחנית וגשמית כיוסף: לגדולה, ולאהבת ה'!**

וּפְרָעָה חֵלֶם וְהָנָה עֶמֶד עַל הַיָּאֵר (מא, א) - מדוע כתוב "וּפְרָעָה חֵלֶם" בלשון הווה, לכאורה היה צריך לומר "וּפְרָעָה חֵלֶם", בלשון עבר? תירוץ אחד - שפרעה חלם את אולם חלום במשך שנתיים. תירוץ שני - שכבר בזמן החלום, ידע פרעה שהוא חולם וכי אין זו המציאות. (אור החיים)

וַיִּקְרָא פְרָעָה שֵׁם יוֹסֵף צִפְנָת פַּעֲנָח (מא, מה) - פרעה שינה את שמו של יוסף מפני שלא רצה לידו אדם בעל שם יהודי, אבל יוסף לא קיבל זאת, כפי שנאמר בפסוק: **"וַיִּצְאָ יוֹסֵף עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם"**, הוא הוסיף להיקרא בשמו היהודי, והשם 'צפנת פענח' לא נזכר עוד. (ילקוט דוד)

מִרְגְּלִים אֵתֶם (מב, ט) - ראשי תיבות מאימי רחל גנבתם לישמעאלים יוסף מכרתם.

עוֹד-יוֹסֵף בְּנֵי חַי (מה, כח) - **"עוד"** בגימטריא 80, **"בני חי"**, בגימטריא 80, צפה יעקב אבינו שימשול יוסף במצרים 80 שנה. (פני דוד)

וַיִּפְלַע-עַל-צוּאָרָיו (מז, כט) - "אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו, שהיה קורא את שמע" (רש"י). ולמה גם יוסף לא קרא? אלא, אצל יוסף לא הייתה אהבה גשמית פשוטה, כי אם אהבה של מצות כיבוד אב, **והעוסק במצוות פטור מן המצוה**. (היהודי הקדוש מפיסחא)

מִדּוּעַ קָרָא יוֹסֵף לְבָנָיו הַשְּׁנַי אֶפְרַיִם? על שם אברהם ויצחק. אברהם אמר על עצמו: **"וְאֵנֹכִי עֹפֵר וְאֶפְרַיִם"**, ויצחק שהושם על גבי המזבח, והקדוש ברוך הוא רואה כאילו אפרו צבור ומונח על המזבח. וזהו אפרים, כלומר: **שני אפר**.

בְּכָל שָׁנָה תַּחֲלוֹל פְּרִשְׁתָּ מִקֶּץ בִּשְׁבוּעַת שַׁלְחַן עֲרֵב, כי נאמר בפרשה: **"וַתֵּאכְלֶנָּה הַפְּרוֹת רְעוֹת הַמְּרָאָה וְדָקְתָּ הַבָּשָׂר אֶת שִׁבְעַת הַפְּרוֹת יַפֵּת הַמְּרָאָה וְהַבְּרִיָּאֹת"**, כי ישראל שהיו כחושים דלים ורזים, בלעו את פרות הבשן הבריאות והשמנות (רמז ליוונים). (הגר"ע יוסף)

שָׁנֹךְ זקן אחד הגיע פעם אל **רבי מנחם מנדל מקוצק**, וקונן באוזניו: "רבי! כמה יגעתי כל ימי חיי בשביל בני, מסרתי את נפשי עליהם וגידלתי אותם עד שהיו לאנשים, ועכשיו כשזקנתי ואין בידי לפרנס את עצמי, אין הם מרחמים עלי ואני נמק ברעב". **ניחמו הצדיק** ואמר לו: "כך דרכו של עולם. כשאסר יוסף את בנימין בבית האסורים, ניגש יהודה ואמר לו שיעקב אבינו ימות מרוב צער, והרי היו לו לבנימין באותה השעה עשרה בנים, ומפני מה לא הזכיר את צערם על אביהם? אלא שאב נותן נפשו על הבן ולא להפך..."

מושגים ביהדות

חודש טבת

חודש טבת הוא החודש הרביעי בשנה ושמו מוזכר בתנ"ך רק במגילת אסתר **"בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טַבֵּת"**. מקור השם בגלות בבל "טביתו - tebitu" ומשמעותו **שקיעה**, לרמז על הרפח בו שקועים החודש בגשם. ולעולם חודש טבת הינו 29 יום. **מזל חודש טבת הוא מזל גדי**, מפני שבו יוצאים הגדיים למרעה בשדות אחרי שירדו גשמי ברכה והעשבים הרכים מתחילים לכסות את פני הקרקע. במדרש רבא מובא, כי מזל החודש מרמז ליעקב אבינו שעליו נאמר **"וְאֵת עֶרְתָּ גִדְיֵי הָעֲזִים"**.

בא' בטבת ג'שכ"ז, אירעה גלות החרש והמסגר הקרויה **"גלות יהויכין"**, בה גלו גדולי ירושלים ונביאיה, 11 שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון, בעקבות מרידה מתמשכת של מלכי יהודה בבבל.

סיפור השבוע

"וּפְרָעָה חֵלֶם וְהָנָה עֶמֶד עַל הַיָּאֵר" (מא, א)

בוקר אחד הגיעה בעלת תשובה לביתה של הרבנית **וסיפרה**: החתונה שלי נקבעה לעוד שבועיים, והנה, בחלומי אמש, נגלה אלי אדם כלשהו שלא זיהיתי אותו, והזהיר אותי שלא להינשא באולם שבו אמורה להתקיים החתונה. התעוררתי מתוך סיוט, ולא ידעתי את נפשי מרוב בהלה. שפתיו של בעל החלום בברור מיללו: **אל תחתני באולם זה!** מה עלי לעשות? שאלה האשה. הרבנית חככה בדעתה, והשיבה, שכדאי לחפש אולם אחר. ואכן, ברגע האחרון נשכר אולם חדש, והחתונה הועברה לשם. האולם שבו הייתה אמורה להיערך החתונה, היה 'ורסאי', התאריך - היה אותו לילה שבו קרס האולם, והחתונה עצמה היתה אמורה להיערך **באולם התחתון**, שעליו קרסו שתי הקומות העליונות! בסופו של דבר בעקבות הביטול לא נעשתה שם כל חתונה, היות ובעל האולם לא הספיק למצוא (תוך שבועיים) זוג אחר שיתחתן שם. ניתן רק לתאר מה היה עלול להתרחש, אם...! (אסון אולמי ורסאי היה אירוע שהתרחש בשנת תשס"א בירושלים, 23 מאורחי חתונה אחרת שהתקיימה **בקומה העליונה**, נפלו אל מותם) (עלינו לשבח).

יוסיף חכמה

מהרס"ק ומחרב"ק ממך יצאו - "אם ננים אתם אחיכם אחד יאסר" (מב, יט) - כתוב במדרש תנחומא (ויגש ס' ד): ויקח מאתם (יוסף מהאחים) את שמעון ויאסור אותו מפני שהוא דחפו לבור. ועוד פירש: אותו מלוי (אחיו) שלא יטלו עליו עצה להרגו, מיד אמר שמעון לאחיו: כך עשיתם ליוסף וכך אתם מבקשין לעשות לי?! אמרו לו: ומה נעשה? ימותו אנשי בתינו ברעב. אמר להם: עשו מה שתראו, עכשיו אראה מי יכניס אותי לבית האסורים. באותה שעה שלח יוסף אצל פרעה, ואמר ליה: שלח לי שבעים גיבורים מאצלך, שמצאתי לסטים ואני מבקש ליתן עליהם כבלים, באותה שעה שלח לו, והיו מסתכלין אחי יוסף מה היה מבקש לעשות. אמר יוסף לאותן גיבורים: הכניסו את זה בבית האסורים ותנו כבלים ברגליו. כיון שקרבו אצלו צווח בהן, כיון ששמעו קולו נפלו על פניהם ונשתברו שיניהם, **"שאגת אריה וקול שחל ושני כפירים נתעו"** (איוב ד, י), והיה מנשה בן יוסף יושב לפניהם. א"ל אביו: קום אתה, מיד קם מנשה והכהו מכה אחת הכניסו בבית האסורים ונתן עליו כבל. אמר שמעון לאחיו: אתם אומרים מכה של מצרים הוא, זה אינה אלא של בית אבא. כיון שראו אחי יוסף שהכניס מנשה את שמעון לבית האסורים, ושלח ידו בו ונתן אותו בכבל, נפלה אימה עליהם והלכו אצל אביהם, עד שהביאו את בנימין העמידוהו לפני יוסף.

הז"ל אומרים שיש בזה משהו יותר עמוק - משהו לדורות: שמעון זה למעשה - עם ישראל, שהרי למה נקרא שמו שמעון? שמע ה' - עם ישראל שיש לו בעיה הוא צועק ווה' עונה לו. כשבאים 70 איש כושיים לאוסרו - שהם שבעים אומות העולם לכבול את שמעון - את עם ישראל, התגובה הראשונה היא: עם ישראל צועק וכולם מפחדים (=קורא לה' וכל האומות נופלים). אבל שיש אנשים מעם ישראל שעושים צרות לעם ישראל וכוחם מ"בית אבא", אזי אין מנוס! - **מהרס"ק ומחרב"ק ממך יצאו.** אף אחד לא יכול על עם ישראל בתנאי שזה מאומות העולם, כיוון שתמיד עם ישראל יכולים להתפלל לה'. אבל כשזה מתוכנן אז עם ישראל בבעיה. כמה הדברים נכונים ומוכחים בימנו, שיהודים מביאים עלינו צרות...

יוסיף דעת

כשיגיע הרגע נגאל מיד!

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף וירצהו מן הבור" - בזקנותו של החפץ חיים' פרצה ברוסיה המהפכה הקומוניסטית, אשר שמה לה למטרה, בין השאר, להשכיח מלב היהודים את יהדותם. בכל דרך ניסו הרשעים הללו לבצע את זממם בגזירות שונות ומשונות, ורק ברחמי שמים מרובים נשארו יהודים נאמנים באמונתם. **אמר החפץ חיים לתלמידיו:** ראו נא, נאמר בפרשת מקץ: **"וישלח פרעה ויקרא את יוסף וירצהו מן הבור"** - במשך שנים עשרה שנה ישב יוסף בבית האסורים ואין איש שם לב אליו. אולם, כשמגיע הרגע שבו צריך להיגאל, מיד וירצהו מן הבור... גם בזמננו אנו, שקועים אנחנו במצב של שאין רואים שום מוצא ממנו, הממשלה הקומוניסטית מנסה בכל כוחה להשכיח יהדותנו... אך כשיגיע זמן גאולתנו, זמן ביאת משיח צדקנו, גם אותנו יריצו אל ארץ גאולתנו מבלי להתמהמה כלל...

"נר ה' נשמת אדם" - פטירת הצדיקים וצוק"ל בחודש טבת - "צדיקים במיתתן נקראו חיים"

הרב רפאל מאיר פאניץ'ל
י"ד בטבת ה'תרנ"ג (1893)
היה הראשון לציון והחכם באשי, בעל מופת ושר"ר. מחותנו ה'יש"א ברכה' התמנה לראשון לציון תחתיו.

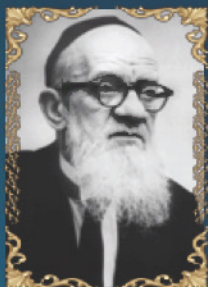
הרב עזרא ששון דבנור
י"ג בטבת ה'תר"ץ (1930)
היה הרב הראשי של קהילת יהודי בנדאד, מתלמידי הרב עבדאללה סוקר.

הרב יהושע שחרבני
י"א בטבת ה'תשל"ג (1972)
היה מקובל ורב שכונת בקעה בירושלים, מרבני עולי עיראק, ומתלמידי ה'בן איש חי'.

הרב חיים שאול הכהן דוויק
ד' בטבת ה'תרצ"ג (1933)
רבה הראשי של ארם צובא' שבסוריה. ובאחרית ימיו מראשי המקובלים בירושלים.

הרב יעקב שאול קצין
ג' בטבת ה'תשנ"ה (1994)
מייסד ישיבת המקובלים "נן הלבנון" בירושלים, ורב קהילות יוצאי סוריה בברוקלין שבארצות הברית.

אמרת השבוע

"תדאג לרוחניות שלך, ולגשמיות של חברך" (רבי ישראל מסלנט)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

עשה לך רב

הלכות צום עשרה בטבת

- א. עשרה בטבת הוא אחד מארבעת ימי תענית יהודיים לזכר חורבן בית המקדש. יום זה מסמל את תחילת החורבן - ביום זה צרו האויבים על חומות ירושלים, ולאחר שנתיים וחצי של מצור וסבל כבד - נפרצו חומות העיר. עשרה בטבת מציין את תחילת המצור שהטיל נבוכדנצר, מלך בבל על ירושלים ואת תחילתו של הקרב, שבסופו נחרבו ירושלים ובית המקדש ועם ישראל הוגלה לבבל למשך 70 שנה. ימי הצומות נועדו לתשובה ולשיפור במעשינו כדי שירחם ד' עלינו, ויגאלנו מהרה גאולת עולם.
- ב. אף תלמידי חכמים ומלמדי תינוקות, חייבים להתענות כל תענית צבור, לרבות תענית אסתר. זקנים תשושי כח שמצטערים בתעניתם פטורים מכל הצומות הללו לרבות תשעה באב.
- ג. חולה שאין בו סכנה פטור מלהתענות בכל הצומות הללו. ואפילו בצום תשעה באב אוכל כדרכו ואינו חושש, ובלבד שיאכל בצינעא. ורשאי לאכול בבוקר, כשיש צורך בכך, ואין צריך להתענות תענית שעות. וכל שכן שאין צריך לאכול ולשתות פחות מכשיעור. ואפילו חולה שנתרפא אך עודנו חלש, כל זמן שיש חשש שאם יצום יחזור לחליו, פטור מלהתענות.
- ד. כל הצומות הללו מותרים ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, חוץ מתשעה באב. ומותר להתרחץ בחמין בימי הצומות. והמחמיר תע"ב.
- ה. י"ז בתמוז או תשעה באב או צום גדליה שחלו בשבת, דוחים התענית למחרת ביום ראשון, אבל י' בטבת לא יחול לעולם בשבת. ואם חל י' בטבת ביום שישי, מתענים עד צאת הכוכבים.
- ו. מותר לעשן בימי תעניות צבור, זולת בתשעה באב שראוי להימנע מעישון סיגריות, ובפרט בפרהסיא, כדי שלא יסיח דעתו מאבילות היום. ובעת הצורך מותר לעשן גם בתשעה באב כשעושה כן בצינעא, ובפרט לאחר חצות היום. ובשאר צומות, אף הנוהגים לעשן ביום טוב על ידי הדלקה מאש לאש, דחשיב אצלם לענין זה כאוכל נפש, אפילו הכי מותר להם לעשן בתענית צבור.
- ז. אסור ללעוס גומי לעיסה, [מסטיק] ביום תענית, אך מסטיק שאין בו שום מתיקות כלל מותר ללעוסו בתעניות. ובזה אין מברכים על המסטיק.
- ח. ספרדי שנודמן לבית הכנסת של אשכנזים בתענית צבור במנחה, והזמינוהו לעליית שלישי שצריך להפטיר לפי מנהגם, נכון שיתחמק מלעלות לספר תורה. אבל אם כבר קראוהו בשמו יעלה ויפטיר בברכות, כיון שהם ברכות השבח.

בכל ראש חודש ניתן לקבל פרקי תהילים קבועים לקריאה במשך כל החודש
ובכך לסיים מאות ספרי תהילים מידי יום, יחד עם כלל עם ישראל.

1800-260-260

להצלחה... לרפואה... לזיווג... לזיש"ק... לישועה תפארת רפאל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ביאור	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
ביטול השבת	4:24	4:20	4:19	4:24
ציאת השבת	5:15	5:11	5:11	5:15
רביע תע"ב	5:47	5:42	5:41	5:46

עלון השבוע לעילוי נשמת
מורנו סבינו הגדול פינחס זביחי בן שמואל ז"ל
נפטר ב-כה' כסלו
ומרת סבתנו דינה זביחי בת יצחק ע"ה
נפטרה ב-כו' כסלו. ת.נ.צ.ב.ה

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

מִקֵּץ

הַפֶּטְרָה

"וַיִּקֶץ שְׁלֹמֹה"
מלכים א' ג'

תלמוד תורה לנשים
שיעורי תורה וזמנות לנשות
כלל וזמנת מדרש
בגדים תורניים
קידוש החוקים
מפני חובות סטרים וזקן סובי יד
הצנע לחובות החילים בבית
עזרה לנזקקים
חודרת רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהלים
שמעון תודי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260